Այս հեռագիրը պատասխան է Նորին Վեհափառութեան 21 հոկտեմբ. ուղղած հետևեալ հեռագրի.

Թիֆլիս, Նորին Մեծութեան Կովկասի Պայծառափայլ Տ. Փոխարքային.

Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարում ամբողջ միաբանութեան և աղօթողների մեծ բազմութեան ներկայութեամբ մատուցինք ս. պատարագ և կատարեցինք մաղթանք, խնդրելով Բարձրեալից շնորհել Նորին Կայսերական Մեծութեան եւ ամբողջ Օգոստափառ ընտանիքին լիակատար առողջութիւն և երկար օրեր, առաքել փառաւոր յաղթութիւն Ռուսաց փառապանծ զօրքին ի փառս Մեծն Ռուսաստանի։ Ձերդ Պայծառափայլութիւն ողորմած կոմս, յարգանօք խնդրում եմ Ձեզ արկանել առ ոտս Նորին Կայսերական Մեծութեան Իմ, ամբողջ հոգևորականութեան և Հայոց ազգի հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքները։

ԳԷՈՐԳ Ե. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.

ԳԷՈՐԳ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԱՆՀԱՄԱՆԵԼԻ ԿԱՄՕՔՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ, ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Գերապատիւ Առաջնորդաց թեմօրէից Հայոց Ռուսաստանի, բարեջան Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց Հայոց Պետրոգրադի, Մոսկուայի, Նորոյ-Նախիջևանի, Աստրախանի, Արմաւիրի, Եկատերինոդարի, Վլադիկաւկազի, Բագուի, Շուշւոյ, Տփխեաց, Երևանայ, Աղէքսանդրապոլի, Կարուց և ամենայն հայաբնակ քաղաքաց և աւանից Կովկասու և Անդրկասպեան երկրին, Բարեգործական Ընկերութեան Հայոց Կովկասու, Մարդասիրական Ընկերութեան յանուն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչի և Կուլտուրական Միութեան

Հայոց Բագուի, Բարեգործական Ընկերութեան և Եկեղեցական Հոգաբարձութեան Հայոց Նորոյ-Նախիջևանի և ամենայն անդամոց Աստուածահաճոյ Ընկերութեանց, Միութեանց և Ցանձնաժողովոց, հարազատ որդւոց Մայր Աթոռոյս Ս. Էջմիածնի ողջոյն և օրհնութիւն Հայրապետական.

Հայրապետական Կոնդակաւ Մերով ի 5-ն օգոստոսի տարւոյս յորդոր կարդացաք առ ամենայն հոգևոր որդիս Մեր, բնակեալս ընդ հովանեաւ Մեծազօր Պետութեան Ռուսիոյ և կոչեցաք զամենեսին փութով օգնել նիւթապէս և բարոյապէս նախ՝ վասն յաջողութեան և յաղթութեան զօրաց Ռուսիոյ ի մեծի պատերազմին, երկրորդ՝ վասն կազմակերպելոյ զմարդասիրական գործ օգնութեան և շուտափոյթ բժշկութեան վիրաւոր զօրականաց, որք զանձինս իւրեանց եդին վասն պատուոյ և փառաց ընդհանուր հայրենեաց և երրորդ՝ վասն սփոփելոյ և խնամելոյ զտառապեալ և զանօգնական ընտանիս զինուորաց։

Այժմ՝ մեծաւ մխիթարութեամբ հոգւոյ տեսանեմք, զի Հայ հասարակութիւնք մայրաքաղաքաց Պետրոգրադի և Մոսկուայի, Նոր-Նախիջևանի, Բագուի, Տփխեաց և այլ հայաբնակ քաղաքաց, որպէս և Բարեգործական Ընկերութիւն Հայոց Կովկասու, Մարդասիրական Ընկերութիւն և Կուլտուրական Միութիւն Հայոց Բաքու քաղաքի և այլ Աստուածահաճոյ Ընկերութիւնք, Միութիւնք և Ցանձնաժողովք արանց և կանանց՝ ամենայն անկեղծութեամբ և ազնիւ եռանդեամբ ջանան կատարել զբարոյական և զսրբազան պարտիս իւրեանց առ քաջարի և անձնազոհ եղբարս և առ ընդհանուր Հայրենիս, բանալով դիւանդանոցս, կազմակերպելով զգործ առողջապահական խնամոց և եղբայրական օգնութեան։

Սակայն յայտնի է Ձեզ, սիրելի որդեակք հոգևորք, եթէ որքան մեծ են և բազմապիսիք՝ կարիք և պահանջք ժամանակիս և որչափ ծանր և երկարատև՝ անմիջական հետևանք սոսկալի պատերազմին։ Զայս բարդ և զպատասխանատու հանգամանս առաջի աչաց ունելով, անհրաժեշտ

է վասն կատարեալ յաջողութեան՝ ընդ փոյթ ընդարձակել զմարդասիրական գործունէութիւնն և շաղկապել ընդհանուր ծրագրաւ և միարար գործունէութեամբ զամենայն ձեռնարկութիւնս Հայ ժողովրդեան, որք ուղղեալ կան ի թեթևացումն աղէտից և արհաւրաց ահարկու պատերազմին։

Առ այս գոհ եմք, զի նախաձեռնութեամբ Բարեգործական Ընկերութեան Հայոց Կովկասու ի 14-ն ամսոյս գումարեցաւ համաժողով ի պատգամաւորաց Բարեգործական և այլ Աստուածահաճոյ և Ազգային հաստատութեանց մերոց ի Տփխիս քաղաքի վասն միաւորելոյ և ընդարձակելոյ զգործունէութիւն Հայ ժողովրդեան՝ ի բժշկութիւն և ի հոգևոր սփոփումն վիրաւորեալ զինուորականաց և յօգնութիւն տառապեալ ընտանեաց նոցա։ Համաժողովն այն ի 16-ն ամսոյս ի ձեռն Նախագահի և Ատենապետի իւրոյ զեկոյց Մեզ հեռագրաւ զորոշումն և զեզրակացութիւն և ապա մատոյց Մեզ զմանրամասն արձանագրութիւն իւր և խընդրեաց առնուլ զգործունէութիւն և զբարենպատակ ձեռնարկութիւնս ընդ հովանաւորութեամբ Մերով։

Արդ, Մենք՝ Ծայրագոյն Պատրիարք-Կաթուղիկոս Ամենայն Հայոց և Պետ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ, տեսեալ զսոսկալի աղէտս և զարհաւիրս, հասեալս յերեսաց թշնամեաց և կատարելապէս յարգելով զորոշումն և զխնդիր համաժողովոյն և առնելով ընդ հովանաւորութեամբ Մերով զմարդասիրական գործունէութիւնս Հայ ժողովրդեան, այսու Հայրապետական Կոնդակաւս յիշեցուցանեմք Ձեզ և ամենայն հոգևոր սիրելի որդւոց Մերոց զհամապետական և զազգային պարտիս և յորդորեմք զամենեսին ընդ փոյթ հասանել յօգնութիւն վասն կազմակերպելոյ և իրագործելոյ զպահանջս ժամանակիս և զվերոյիշեալ մեծ և զմարդասէր նպատակ։

Որդեակք հոգևորք, յայսմ պատմական նշանակալից վայրկենի Ազգն Հայոց միախորհուրդ և միակամ լեալ, պարտ է ցուցանել զբարոյական կորով մեծ, զգիտակցական լուրջ վերաբերմունս և զազգային պատմական արժանիս իւր ամենայն անձնազոհութեամբ։

Ուղղելով զբանս Մեր առ մաքուր զգացմունս և առ հեռատես խոհականութիւն հոգևոր որդւոց մերոց, յորդորեմք թողուլ զամենայն խմբակցական հաշիւս և հեռացուցանել իսպառ զներքին տարաձայնութիւնս և շաղկապեալ ընդ միմեանս հայրենասիրական և մարդասիրական վեհ զգացմամբք, գործել ի միասին՝ հաւատով, յուսով և սիրով։

Հաւատամք և համոզեալ կամք, զի յաղթութեամբ և նախաձեռնութեամբ մեծազօր Պետութեան Ռուսիոյ և զինակից Պետութեանց իւրոց, փութով դադարեսցին քաղաքական փոթորիկք և թագաւորեսցէ մշտատև խաղաղութիւն, արդարութիւն և ցանկալի իրաւակարգ։ Յայնժամ նաև Ազգն Հայոց վերածնեալ, ազատաբար վայելեսցէ զբարիս քաղաքակրթութեան, յաւէտ երախտագիտութեամբ և օրհնութեամբ յիշելով զվերահասատարդս արդարութեան և իրաւանց ազգաց։

Աղօթեմք առ Աստուած վասն յաղթութեան, խաղաղութեան և երջանկութեան Մեծազօր Պետութեան Ռուսիոյ։

Աղօթեմք նոյնպէս վասն բարօրութեան և խաղաղ քաղաքակրթութեան Ազգիս Հայոց։

Եւ Դուք աղօթեցէք, որդեակք հոգևորք, և գործեցէք հանապազ ամենայն եռանդեամբ և անձնուիրութեամբ։

Օրհնելով զՁեզ զամենեսին, զբարի նպատակս և զօգտաւէտ գործունէութիւնս Ձեր, մաղթեմք ի Տեառնէ պարգևել ձեռնարկութեանց Ձերոց յաջողութիւն կատարեալ։

Ողջ լերուք, զօրացեալ շնորհօք Ս. Հոգւոյն և յաւէտ օրհնեալ ի Մէնջ, Ամէն։

ԳԷՈՐԳ Ե.
ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ի 28 սեպտեմբերի 1914 ամի
ըստ Տոմարիս ՌՅԿԳ.
ի Հայրապետութեան Մերում Գ-րդ ամի
յԱրարատեան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
ի Վաղարշապատ
Թ. 1511—1523